

О. М. СИНІГОВЕЦЬ, О. В. ПЕТРИЧЕНКО
КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ РОЛІ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА ТА ПРАВОВОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ

Дана робота сфокусована на розкритті таких основоположних та фундаментальних елементів міжнародних економічних відносин як інтеграційні процеси та правові норми, як інструмент врегулювання міжнародних зв'язків. Загальна мета наукової статті полягає в розкритті тісного взаємозв'язку між інтеграційними процесами сучасного світового економіко-політичного поля взаємодії та міжнародних правових норм, правил і принципів, які виступають інструментами регулювання відносин не тільки в політичному аспекті, але також однозначно і в рамках торгівельних угод. Головною ідеєю статті є неможливість існування та безпосереднього функціонування будь-якої міжнародної взаємодії чи як наслідок організаційної моделі без застосування контролю та чіткого правового упорядкування. Якщо більш детально розглядати саме зв'язок між інтеграційними процесами та міжнародним правом, то можна помітити що перш за все міжнародні правила та норми слугують юридичною основою для створення та функціонування інтеграційних об'єднань. Такий вплив міжнародного права проявляється в укладанні міжнародних угод, конвенцій, договорів та декларацій, які визначають правові засади та обов'язки країн-учасниць. Також одним з важливих аспектів впливу міжнародного права на інтегрування держав є його механізми повного врегулювання конфліктів між країнами, шляхом проведення незалежних зборів задля чесного та правомірного вирішення питань. Не менш істотним є захист прав і свобод, який відтворюється інтеграційним угрупованнями на світовому рівні, за допомогою конвенцій та правових норм, що встановлюються інтеграційним агентами. Але все ж таки сучасна система регулювання міжнародних економічних процесів в рамках інтеграції потребує значних змін та загальної модернізації технології впливу.

Рекомендації розвитку форм міжнародної економічної інтеграції визначені на основі порівняльного їх дослідження, з використанням логічних методів, аксіологічного, герменевтичного, феноменологічного підходів; діалектичного і синергетичного підходів, методів узагальнення і абстрагування, структурного аналізу і моделювання і направлені на створення передумов розвитку форм економічної інтеграції в Україні.

Ключові слова: міжнародне право; міжнародна правова система; інтеграція; міжнародна економічна інтеграція; глобалізація; глобальна економічна інтеграція; міжнародна норма; багатосторонні міжнародні угоди в рамках Європейського Союзу

О. СЫНИГОВЕЦС, О. ПЕТРИЧЕНКО
COMPARATIVE ANALYSIS OF THE ROLE OF INTERNATIONAL LAW AND LEGAL SUPPORT
IN INTEGRATION PROCESSES

The article is focused on the disclosure of such fundamental and basic elements of international economic relations as integration processes and legal norms as an instrument of regulation of international relations. The general purpose of the article is to reveal the close relationship between integration processes of the modern global economic and political field of interaction and international legal norms, rules and principles that serve as instruments of regulation of relations not only in the political aspect, but also unambiguously within the framework of trade agreements. The main idea of the article is the impossibility of existence and direct functioning of any international interaction or, as a result, organizational model without the use of control and clear legal regulation. If we take a closer look at the relationship between integration processes and international law, we can see that, first of all, international rules and norms serve as a legal basis for the creation and functioning of integration associations. This influence of international law is manifested in the conclusion of international agreements, conventions, treaties and declarations that define the legal framework and the obligations of member states. Another important aspect of the impact of international law on the integration of states is its mechanisms for the complete settlement of conflicts between countries, through independent meetings to resolve issues fairly and legally. No less important is the protection of rights and freedoms, which is reproduced by integration groups at the global level, through conventions and legal norms established by integration agents. Nevertheless, the current system of regulation of international economic processes within the framework of integration requires significant changes and general modernization of the technology of influence. The recommendations for the development of forms of international economic integration are determined on the basis of their comparative study, using logical methods, axiological, hermeneutic, phenomenological approaches; dialectical and synergistic approaches, methods of generalization and abstraction, structural analysis and modeling, and are aimed at creating conditions for the development of forms of economic integration in Ukraine.

Keywords: international law; international legal system; integration; international economic integration; globalization; global economic integration; international norm; multilateral international agreements within the European Union

Вступ. На сьогоднішній день, в сучасній системі, постійного розвитку та виходу на новий рівень економічних відносин між державами світу, виокремлюють характерну та доволі радикальну тенденцію до стирання національних кордонів та створення єдиної системи функціонування світу.

Актуальність наведеної теми визначається сучасним ступенем проникнення економік різних держав в структуру одна одної. Така процедура нарощення значимості глобалізаційних та інтеграційних процесів одночасно з стрімким розвитком та підвищенням позитивного ефекту, викликає також і занепокоєння, з приводу зниження незалежності окремо взятих держав та встановлення їх жорсткої залежності відносно правових та економічних режимів.

Головними проблемами сучасності є відсутність чіткого та налагодженого принципу регулювання

таких міжнародних економічних відносин, адже інтеграція являється надзвичайно дієвим механізмом підвищення ефективності використання світових ресурсів, але також має і негативний вплив на формування обумовленої взаємозалежності держав. Тобто така неоднозначна міжнародна процедура, повинна піддаватися жорсткому контролю та систематизації, задля уникнення порушення національних меж певних країн як на територіальному так і на економіко-правовому рівнях.

Дослідження названих питань мають особливе значення в умовах євроінтеграції України, розгляду ЄС як ключового орієнтира посилення її конкурентоспроможності, розуміння важливості та згідно поставленим на державному рівні завданням підвищення відповідності різних сфер діяльності інтеграційним цілям.

Аналіз стану питання. На сьогоднішній день існує безліч різноманітних форм прояву інтеграції на міжнародній арені світової взаємодії. Це може бути заснування міжконтинентального або міжрегіонального альянсу із застосуванням правових заходів відносно учасників інтеграційного угруповання. Разом з тим стає зрозумілим, що такі процеси, суть яких полягає в об'єднанні декількох національних а іноді і наднаціональних економік, можуть класифікуватися за рівнем на якому вони виникають. Від так найпростішим та з одного боку елементарним, але разом з тим не менш ефективним проявом інтеграції є торгівельні угоди, де країни укладають угоди для полегшення товарообмінних процесів без значних обмежень та додаткових витрат на митних бар'єрах. Водночас вищим рівнем економічної інтеграції вважається повна політична інтеграція, в якій відбувається переплетіння не лише у сфері економіки, а й політичних аспектах. Однією з визначальних рис даного виду інтеграції є провадження спільної зовнішньої політики шляхом ведення загальної політики безпеки, оборони та дипломатії для всіх учасників угруповання.

Обмеженість міжнародної економічної діяльності як структурного елемента інтеграційного процесу, полягає в наданні всім учасникам взаємодії рівних прав та присвоєння їм обов'язків у відповідності з економіко-політичними можливостями та рівнем розвитку. Для застосування міжнародних регуляторів права формують окремі нормативні інститути та організаційні підрозділи, які прямо чи опосередковано займалися б врегулювання питань різної складності.

Сучасні інтеграційні процеси є багатограним і неоднозначним явищем, які складно піддаються аналізу. Дослідження інтеграційних процесів, що відбуваються між державами, спрямовані на узагальнення і виявлення закономірних тенденцій, спільних рис, причин і умов цього явища. Водночас важливим залишається ретельне врахування у цьому забезпечення національних інтересів держав. Початковою стадією інтеграційного процесу є лібералізація торговельних відносин між окремими країнами та утворення зони преференційної торгівлі. На сьогоднішній день існують приклади різних форм інтеграції, як досить дієвих і поширених.

Зараз важливою є концепція глобальної інтеграції, тобто формування єдиного політичного, соціально-економічного та культурного простору, в основі якого спільні інтереси держав. Це такий засіб об'єднання держав на всіх рівнях суспільного розвитку, який здатний забезпечити структурну трансформацію сучасної системи міжнародних відносин, сприяє рівномірному розподілу соціально-політичного, економічного та культурного потенціалу між державами в умовах спільного глобального напрямку розвитку [4]. Україна задіяна у міжнародній економічній інтеграції, є підписані угоди про зону вільної торгівлі з державами.

У процесі формування інтеграційних систем має прояв епохи нового регіоналізму, як такої тенденції, яка вважається сприяючою зменшенню розриву між державами та підвищенню рівня соціально-економічного розвитку всіх країн загалом. Чинники прискореного розповсюдження регіональних

інтеграційних об'єднань визначаються складним сплетінням цілей правового, політичного, ідеологічного, екологічного, культурного характеру, які формують специфічність розвитку окремих регіонів. Під впливом інтеграції зростають вимоги до внутрішнього та зовнішнього середовища, посилюється міжнародна конкуренція.

Спостерігається зближення національних правових систем, формується глобальне право. Глобальне право стає засобом і методом правового регулювання в світовому співтоваристві. Правовий аспект інтеграційних процесів полягає в тому, що вони імплементують норми права у національні правові системи всіх держав-учасниць та стають їх інтегральною складовою.

Правова інтеграція проявляє усі форми інтернаціоналізації національних правових систем, тобто їх зближення на основі міжнародного права [5]. Важливим аргументом правової інтеграції виступає гармонізація законодавства, не підготовлене законодавство підлягає обов'язковій адаптації.

Особливе місце посідає реалізація нових ефективних зв'язків інтеграції у світову економіку, розвиток форм міжнародної економічної інтеграції, але слід чітко розуміти позитивні та негативні сторони інтеграційних процесів. Важливим аспектом визначених питань також є залучення України в сучасні процеси міжнародної економічної інтеграції. Визначення ролі міжнародного права в інтеграційних процесах з точки зору існуючих завдань потребує додаткових досліджень.

Аналіз основних досягнень і літератури. Вивченням питань інтеграційних процесів займалось чимало зарубіжних, а також вітчизняних вчених. Вагомий внесок у розробку питань економічної інтеграції зробили зарубіжні вчені: А. Сміт, Д. Рікардо, Дж. Р. Маккуллох, Ф. Ліст, Г. Шмолер, В. Рошер, П. Робсон, Ж. Моне, Г. Мюрдаль, А. Маршалл, Дж. Най, П. Стрітен, Ф. Перру, А. Монкретсьєн, У. Стаффорд, М. Гальперін, Б. Баласса, О. Бей, Ю. Ваннон, Д. Вайнер, П. Кругман та інші.

Дослідженню розвитку міжнародної інтеграції з позиції інтересів нашої країни присвячені праці українських вчених: А.Філіпенко, В. Вергун, І. Бураківський, О. Білорус, Р. Войтович, М. Гнатовський та інші. Особливості та закономірності правової інтеграції досліджують Шемшученко Ю. С., Луць Л.А.

На сучасному етапі з появою нових інтеграційних завдань щодо поглиблення інтеграції, так і розширення інтеграційних об'єднань проблемі інтеграції приділяється багато уваги. Через вплив глобалізації, розвиток сучасних інформаційних технологій та необхідність вирішення глобальних проблем ще більш актуальні на сучасному етапі пов'язані дослідження міжнародного права та інтеграційних процесів. Натомість питання ролі міжнародного права цілому і конкретно в інтеграційних процесах залишаються невирішеними та є актуальними в сучасних дослідженнях. Вирішення даної проблеми дасть змогу виявити основні перспективи розвитку інтеграційних процесів. На сучасному етапі порівняльний аналіз ролі

міжнародного права в інтеграційних процесах є важливим у їх досягненні.

Мета роботи. Метою даної роботи є якомога ширше розкрити сутність тісних економічних взаємовідносин між країнами та можливості їх регулювання, шляхом застосування інструментів міжнародного права. Адже така складна та одночасно глобальна система взаємодії різних контрагентів на різних рівнях потребує детального, кропіткого вивчення із застосуванням аналітичних здібностей.

Таким чином, за мету ставиться аналіз ролі міжнародного права в інтеграційних процесах із застосуванням пізнавальних можливостей компаративного аналізу та задля втілення у інтеграційній складовій сучасного розвитку України.

Виходячи з цього визначається необхідність узагальнення головних характеристик інтеграції як економіко-політичного процесу, визначення застосування міжнародних правових норм в процесі інтегрування держав; систематизації шляхів покращення системи регулювання інтеграційних процесів міжнародним правом і розробки рекомендацій щодо їх реалізації в Україні.

Викладення основного матеріалу дослідження. Інтенсифікація міжнародних економічних відносин, що базується на об'єктивній еволюції міжнародного поділу праці, їх подальша лібералізація, розвиток багатосторонньої системи регулювання призвели до посилення інтеграційної взаємодії країн, що визначилось у розширенні міжнародного товарообміну, збільшенні міграції факторів виробництва. Інтеграційні процеси є одними з найголовніших у розвитку міжнародних відносин. В таких умовах правового розвитку проявляють себе правові системи, які утворені в результаті інтеграційних процесів, перш за все в економічній сфері, та реалізується інтеграція інтеграцій.

На основі порівняльного дослідження особливостей залучення країн до цих процесів, робиться висновок, що для країн з розвинутою ринковою економікою розвиток інтеграційної взаємодії розглядається як функція від уже досягнутого рівня розвитку, для країн, що розвиваються, та з перехідною економікою, інтеграція використовується як засіб покращення соціально-економічного становища. Високо розвинуті країни, які мають високий рівень взаємодоповнення національних

економік, характеризуються найбільшими можливостями до реального інтегрування, конкурентний механізм в цих країнах має стимулюючий характер. У країн з низьким рівнем соціально-економічного розвитку, які не досягли високого рівня інтеграційної довершеності, можливості до реального інтегрування є значно меншими, а створення міжнародних торгівельно-економічних блоків є досить проблематичним. За загальним міжнародним правом визнається гносеологічна, методологічна, аксіологічна, праксеологічна, комунікативна, інституціональна та конституююча ролі.

1. Інтенсифікація міжнародних зв'язків між державами з метою вирішення різних глобальних, регіональних чи партикулярних спільних проблем та національних інтересів є характерною рисою сучасності, нові інтенсивні форми співпраці держав відповідають новому правовому явищу міжнародній, регіональній або субрегіональній інтеграції, що відповідає такому поняттю міжнародного права, як інтеграція. Поняття «інтеграція» має такі сутнісні характеристики, як наявність ефективного контролю за використанням примусових засобів впливу; існування єдиного центру, який відповідає за прийняття і виконання рішень; наявність домінуючого центру політичної та економічної взаємодії. Такі зв'язки встановлюються шляхом запровадження організаційних моделей та поза ними на основі міжнародних договорів про співпрацю. Інтеграцію слід розглядати як особливу, поглиблену форму міждержавної взаємодії. Характер специфічних правових зв'язків, які обумовлюють правове становище країн, перебуваючих в процесі інтеграції, підтверджує те, що це відносно нова окрема модель взаємодії держав, що еволюціонувала у процесі співробітництва держав [7].

2. В результаті активної зовнішньоекономічної діяльності держав відповідного регіону виникають особливі різновиди інтеграційних моделей. Відмінні правові механізми інтеграції держав відрізняють особливу форму міждержавної взаємодії.

Інтеграційні процеси, що відбуваються у сучасному світі, призводять до розвитку національної системи законодавства. Інтеграція означає процес об'єднання частин у одне ціле. Процес інтеграції не можливий без правового забезпечення та правового механізму. Інтеграційні процеси також пов'язані з категорією інтеграційне право, яку слід розрізняти від інших (див. табл.).

Таблиця – Визначення відмінності поняття інтеграційного права

Поняття	Визначення змісту поняття
Інтеграційне право	Сукупність норм, які забезпечують тривалий і організаційно складний процес інтеграції
Інтегровальне право	Сукупність норм законодавства, котрі відповідно до засад інтеграційного права, забезпечують вирішення конкретних завдань інтеграції і забезпечують функціонування відповідного правового механізму
Інтегративне право	Наднаціональна правова система, яка створена в результаті інтеграції
Інтегроване право	Національне право, яке зазнало змін у зв'язку із долученням до процесу інтеграції
Інтеграційна правова система	Якісно нове правове утворення, яке виникає і існує паралельно з правовими системами-фундаторами

(Джерело: складено авторами на основі [5, 7])

Правова інтеграція неможлива без правової адаптації. Основними методами, які використовуються для регулювання інтеграційних стосунків є правова рецепція, гармонізація, уніфікація, стандартизація, імплементація.

Зберігається конкуренція правових систем і правопорядків за домінування, конкурентоспроможність залежить від якісних їх характеристик, загального потенціалу країни, ситуації в системі міжнародних відносин. Конкурентність національних правопорядків всередині інтеграційної правової системи визначає поширення таких форм, які є найбільш придатними і ефективними з позицій інтересів усіх національних правових систем-учасниць.

В умовах нарощування потенціалу інтеграції і його системного залучення з метою підвищення конкурентоспроможності виробників на світових ринках та регулювання конкурентних відносин економічна інтеграція досліджується за типами та сферами дії, з позиції негативної або пасивної та позитивної інтеграції.

Формування правового простору здійснюється на засадах визнання принципів і норм міжнародного права, розвитку національних правових систем з метою створення передумов формування їх загальної правової системи.

Дослідження правопорядку на міжнародному рівні повинно ув'язуватися з аналізом взаємодії національних правових систем. Для визначення складних правових систем використовуються поняття змішані правові системи, міждержавні правові системи, інтеграційні правові системи.

Характеристика інтеграції як економіко-політичного процесу.

Термін "інтеграція" зазвичай використовується для позначення створення нової спільноти з раніше розрізнених частин. Інтеграція - це процес злиття, об'єднання частин у певну єдність. У випадку міжнародної політичної інтеграції можуть створюватися або незалежні політичні утворення в межах регіональних кордонів, або політична спільнота без регіональних зв'язків. У першому випадку відбувається створення держав, тобто наднаціональних об'єднань у формі національних союзів або конфедерацій держав. Водночас політична інтеграція має просторовий вимір і зовнішні кордони. Інтеграційний процес поступово усуває і розчиняє політичні кордони в межах інтегрованого простору.

Основоположні умови інтегрування окремої країни в союз чи групування:

- Достатній рівень розвитку держави, яка інтегрується як в економічному так і в загальнонаціональному розумінні;
- Особливості карто-географічного місцезнаходження країни, наближеності до інших членів інтеграційного союзу;
- Визначення спільних труднощів та проблемних питань які постають перед групою країн в сфері економічного, політичного, культурного та соціального регулювання;

- Бажання наслідувати позитивний досвід застосування дієвих інструментів інтегрування, який зазвичай переймають від вже діючих країн учасників, які показали результативність впровадження інтеграції, зниженням безробіття, інфляції та інших негативних факторів до мінімуму;

Інтеграційні процеси мають значний вплив на світову економіку і можуть набувати різних форм, включаючи торговельні союзи, економічні союзи, митні союзи та інші глибокі інтеграції між державами. Давайте тепер детальніше розглянемо можливі наслідки цих процесів:

Збільшення торгівлі: інтеграційні процеси, такі як зони вільної торгівлі (наприклад, Європейський Союз), сприяють збільшенню міжнародної торгівлі. Це збільшує обмін товарами та послугами між країнами і стимулює економічне зростання.

Зниження тарифних бар'єрів: інтеграційні угоди, такі як зони вільної торгівлі та митні союзи, призводять до зниження бар'єрів для імпорту та експорту товарів, у тому числі тарифів. Це полегшує доступ до зовнішніх ринків і сприяє розширенню міжнародної торгівлі.

Збільшення інвестицій: Процес інтеграції також сприяє збільшенню інвестицій між країнами. Інтеграція підвищує довіру інвесторів і залучає більше іноземних інвестицій, забезпечуючи більш стабільне і передбачуване економічне середовище.

Спільні регуляторні стандарти: інтеграційні угоди можуть вимагати від країн-учасниць встановлення спільних регуляторних стандартів і норм. Це може допомогти вирівняти ігрове поле та зменшити адміністративні витрати для компаній, що працюють у кількох країнах.

Посилення конкуренції: Консолідація ринку часто призводить до посилення конкуренції. Це також вигідно для споживачів і призводить до зниження цін та підвищення якості товарів і послуг.

Спільна економічна політика: Деякі інтегровані союзи, такі як Європейський Союз, розробили спільну економічну політику. Це включає спільну валюту, спільні бюджетні правила та інші заходи для координації економічної діяльності. Це допомагає забезпечити стабільність і спільний розвиток країн-членів.

Зміни в геополітичних відносинах: Процес інтеграції може вплинути на геополітичні відносини між державами. Він може посилити взаємозалежність і співпрацю між державами або, навпаки, викликати напруженість, коли інтереси різних учасників не збігаються.

Загалом, інтеграційні процеси можуть мати багатогранний вплив на світову економіку. Вони можуть сприяти торгівлі та інвестиціям і створювати можливості для економічного розвитку, але вони також вимагають вирішення складних питань, таких як регулювання, охорона праці та навколишнього середовища, управління геополітичними ризиками.

Робота інтеграційних угруповань створює постійні протиріччя, такі як невідповідність між спільними та національними інтересами, необхідність передачі національного суверенітету наднаціональним

інституціям та складність підтримки постійного темпу інтеграції всіма учасниками. Успіх Європейського Союзу (ЄС) був досягнутий завдяки поєднанню специфічних європейських факторів, які сприяли інтеграції. До них відносяться наявність розвиненого промислового потенціалу, членство кількох країн, схожих за розміром, високий ступінь історичної та культурної спільності, а також особливості післявоєнної ситуації в Західній Європі. Однак з початку 21-го століття баланс сил між великими і малими державами ЄС змінився, а культурні традиції зазнали зовнішнього впливу.

Явище інтеграції країн опосередковується вимушеними причинами, такими як відсутність достатнього матеріально-сировинного базису для ведення активної та загалом продуктивної господарської діяльності. Також це може виражатися в обмеженості трудових ресурсів та гострій потребі в оновленні демографічних прошарків суспільства, або ж обмеженість у фінансових можливостях тієї чи іншої країни. Всі ці фундаментально важливі причини спонукають держави до приєднання до інтеграційного процесу, на рисунку наведено стадії інтеграції.

Застосування міжнародних правових норм в процесі інтегрування держав.

Міжнародне право накладає на держави зобов'язання дотримуватися міжнародних договорів заради мети, а не заради досягнення результату. Держави, як правило, вільні у встановленні процедур взаємодії національного права з міжнародними договорами. Вони використовують різні засоби для виконання міжнародних договірних зобов'язань у своїх правових системах і по-різному визнають статус міжнародних договорів у національному праві та їх місце в ієрархії джерел національного права. Хоча

засоби досягнення результату статусу міжнародного договору в національному праві можуть відрізнятися в різних країнах, сам результат - виконання міжнародних договірних зобов'язань - повинен бути однаковим. Міжнародне правове регулювання слугує певним зв'язним елементом між економіками різних держав, які вступають в інтеграційні союзи, воно запроваджує єдині нормативні рамки та зобов'язання для всіх учасників але разом з тим відбувається очевидне привілеювання міжнародних економіко-правових інтересів над окремими національним, що в свою чергу може викликати ряд суперечностей між країнами. Трансформація один з інструментів міжнародного права який представлений як сукупність форм і методів перетворення міжнародного права в національне право шляхом модифікації норм міжнародного права та прийняття спеціальних національних нормативно-правових актів відповідно до загальних принципів національного права.

Міжнародні договори є основним джерелом правового регулювання відносин, що виникають у зовнішньоекономічній сфері. Міжнародні договори встановлюють норми і принципи, що регулюють міжнародні відносини у зовнішньоекономічній сфері, конкретно фіксують домовленість сторін.

Шляхи покращення системи регулювання інтеграційних процесів міжнародним правом

Сучасна структура міжнародного права, відома як дієвий фактор впливу на взаємовідносини економіко-політичних контрагентів та за останні декілька років відбулося зменшення рівня ефективності правового регулювання. Задля його покращення можна розглянути такі методи модернізації міжнародного права, як інструменту впливу на інтеграційні процеси:

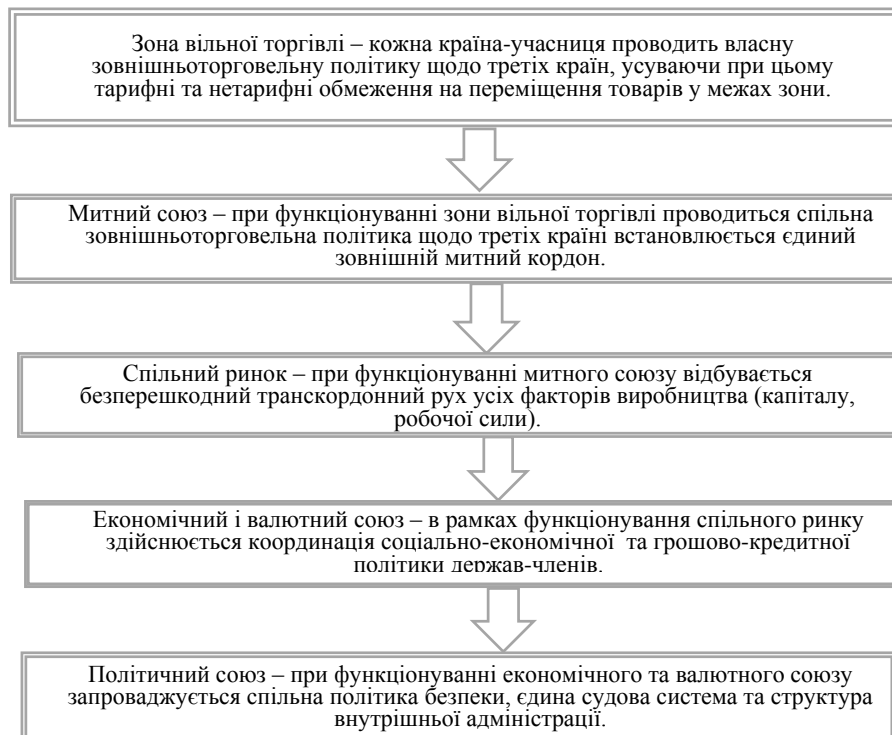

Рис. – Основні стадії економічної інтеграції

(Джерело: складено авторами на основі [6, 10])

1. Розвиток та удосконалення правових інструментів: Міжнародні організації і країни-учасниці повинні працювати над створенням та удосконаленням правових інструментів. Це включає в себе розробку чітких угод, стандартів і протоколів, які визначають права та обов'язки.

2. Підвищення свідомості та освіти: Освіта та інформування про міжнародне право та інтеграційні процеси можуть покращити розуміння та прийняття цих процесів громадянами та політичними лідерами. Це може сприяти підтримці інтеграції і поліпшити виконання правових норм.

3. Моніторинг і контроль: Міжнародні організації та механізми моніторингу можуть зіграти важливу роль у відстеженні дотримання країнами-учасницями правових зобов'язань у рамках інтеграційних процесів. Ефективний моніторинг та контроль можуть спонукати країни до виконання своїх зобов'язань.

4. Розвиток альтернативних механізмів вирішення спорів: Забезпечення ефективних механізмів вирішення спорів, таких як арбітраж і медіація, може допомогти вирішувати конфлікти, які можуть виникнути в процесі інтеграції, без вдачі до судового шляху.

5. Залучення громадськості: Залучення цивільного суспільства, управління організації та громадськості у процес розробки та впровадження правових норм і політики інтеграції може збільшити легітимність та підтримку цих процесів.

Також слід зазначити що на етапі розвитку сучасних міжнародних економічних відносин досить значущу роль в процесі регулювання інтеграції суб'єктів господарювання відіграють міжнародні організації, альянси та угруповання, головним покликанням яких є забезпечення рівномірного розподілу ресурсів між контрагентами міжнародного господарства та створення сприятливих умов для підвищення рівня загальної взаємодії між країнами. Отже шляхом проведення ретельного дослідження можна виділити міжнародні органи регулювання інтеграційних процесів та документальні аспекти ведення зовнішньоекономічної діяльності.

Висновки. У висновку можна зазначити що вплив міжнародних правових норм на світову інтеграційну структури є доволі значним адже інтеграція є стійкою як в економічному так і політичному розумінні лише завдяки запровадженню нормативного регулювання та заснуванню міжнародних інститутів права та окремих правових організацій, які вирішують питання в сфері міжнародних відносин. Успішна інтеграція в країні насправді залежить від конкретних правових положень на кількох рівнях. Угода та координація: ключовим елементом інтеграції є наявність чітких та взаємовигідних угод між країнами-учасницями. Юридичні угоди визначають умови та правила співпраці, наприклад торгівлі відносини, митні обмеження, права громадян тощо.

Забезпечення верховенства права: щоб інтеграція була успішною, країни-учасниці повинні гарантувати верховенство права. Це означає, що сторони повинні дотримуватися домовленостей і рішень спільних органів і вирішувати суперечки за допомогою

правових механізмів. Спільні правила та стандарти: успішна інтеграція часто передбачає встановлення спільних стандартів і правил у торгівлі, економіці, стандартизації, охороні навколишнього середовища та інших сферах. Ці стандарти розроблені на правовому рівні та сприяють конвергенції політик країн-учасниць.

Демократичний процес і легітимність: Успішна інтеграція також залежить від демократичного процесу та легітимності прийняття правових рішень. Участь громадськості, вільні вибори та відкритість у прийнятті рішень можуть збільшити підтримку та легітимність інтеграції.

Правове регулювання визначає рамки інтеграції та забезпечує її ефективність і сталість. Загалом правове регулювання використовується для створення основи інтеграції. Якщо норми законодавства не враховують інтереси всіх членів, не гарантують і не захищають їх, не містять механізмів вирішення конфліктів, то інтеграція може бути менш успішною або навіть призвести до розпуску асоціації.

Зарубіжний досвід слід досліджувати системно і на науковій основі за допомогою комплексу методів за провідної ролі сучасної порівняльно-правової методології щодо дослідження правових систем і їх порівняльної типологізації та класифікації; їх форм, методів та результатів взаємодії; проблем рецепції права, адаптації національного права до права інтегральних об'єднань; гармонізації національного та міжнародного права, імплементації принципів і норм міжнародного права у національну правову систему та інше. Таким чином національна правова система відповідатиме своїй обґрунтованій стратегії розвитку.

Завдяки науковому аналізу емпіричного досвіду, компаративістським дослідженням формуються правові основи прогресивного розвитку країни та здатність протистояти можливим загрозам. Факторами інтенсифікації порівняльно-правових досліджень слід вважати нові потреби істотної трансформації правової системи, взаємодію національного і міжнародного права, зближення правових систем під впливом міжнародних правових стандартів та політику в сфері адаптації права України до права Європейського Союзу.

Досліджувати економічну інтеграцію слід не лише за типами та сферами дій, а ще й необхідно проводити аналіз і надавати оцінку з позиції негативної, так званої пасивної, та позитивної інтеграції. Такій підхід повинен бути домінуючим в умовах нарощення потенціалу інтеграції та його системного залучення з метою підвищення конкурентоспроможності серед європейських виробників на світових ринків та регулювання конкурентних відносин між регіонами Європи. Отже у висновку можна сказати що міжнародне право має нерозривний зв'язок з міжнародними інтеграційними процесами, адже саме через правові інструменти, інституції та норми відбувається контроль та етичне ведення міжнародних економічних відносин. Країни обирають власну стратегію участі у процесах інтеграції в залежності від своїх цілей, рівня соціально-економічного розвитку, наявного потенціалу, характеру розвитку зовнішніх

відносин. Глобальна економічна інтеграція і в подальшому прискорюється зростанням торгівлі і потоків капіталу, поглибленням фінансової інтеграції, розвитком інформаційно-комунікаційних технологій та інш., що зараз створює можливості для зростання.

Список літератури

1. Азулай Л. Значення та форми європейської правової інтеграції в економічній сфері. *Європейське право*. 2012.
2. Білорус О.Г. *Глобальні стратегії Євросоюзу: [Монографія] / О.Г. Білорус, Ю.М. Мацейко, І.І. Вітер; за наук. ред. О.Г. Білоруса. К.: КНЕУ, 2009. 528 с.*
3. Бураковський І. *Теорія міжнародної торгівлі / І. Бураковський. К.: Основи, 1996. 241 с.*
4. Войтович Р. В. Глобалізаційні виклики суспільного розвитку та механізми їх подолання [Текст] *Суспільство. Держава. Управління. Право / Хмельниц. ун-т упр. та права. 2011. N 2. С. 82-91.*
5. Гнатівський М.М. *Європейський правовий простір. Концепція та сучасні проблеми: Монографія*. Київ, 2005. 224 с.
6. Лук'яненко Д.Г. *Економічна інтеграція і глобальні проблеми сучасності: Навч. посіб.* К.: КНЕУ, 2005. 204 с.
7. *Міжнародне право: навч. посіб.* / за ред. М. В. Буроменського. К.: Юрінком Інтер, 2005. 128 с.
8. Сіденко В.Р. *Україна в процесах міжнародної інтеграції*. Х.: Форт, 2003. 280 с.
9. Тюріна О. В. *Основи права Європейського Союзу: навч. посіб.* К.: ФОП О. С. Ліпкан, 2012.
10. Філіпенко А.С. *Інтеграційні процеси сучасності / [А.С. Філіпенко, В.С. Будкін, Ю.Л. Грінченко, М.А. Дудченко, Р.О. Заблоцька]. К.: Знання України, 2004. 304 с.*
11. Sunigovets O., The competitiveness of innovation systems. *Proceedings of the 3rd International scientific congress of scientists of Europe*. Premier Publishing s.r.o. Vienna, 2019. Pp. 653 – 661.

References (transliterated)

1. Azulay L. Znachennya ta formy yevropeys'koyi pravovoyi intehtatsiyi v ekonomichniy sferi [Meaning and forms of European legal integration in the economic sphere]. *Yevropeys'ke parvo* [European law]. 2012.
2. Bilorus O.H. *Hlobal'ni stratehiyi Yevrosoyuzu* [Global strategies of the European Union]: [Monohrafiya] / O.H. Bilorus, Yu.M. Matseyko, I.I. Viter; za nauk. red. O.H. Bilorusa. Kiev, KNEU. 2009. 528 p.
3. Burakovs'kyi I. *Teoriya mizhnarodnoyi torhivli* [Theory of international trade]. Kiev, Osnovy. 1996. 241 p.
4. Voytovych R. V. Hlobalizatsiyni vyklyky suspil'noho rozvytku ta mekhanizmy yikh podolannya [Globalization challenges of social development and mechanisms for overcoming them] [Tekst] // *Suspil'stvo. Derzhava. Upravlinnya. Pravo* [Society. State. Management. Right] / Khmel'nyts. un-t upr. ta prava. 2011. no. 2. pp. 82-91.
5. Hnatovs'kyi M.M. *Yevropeys'kyi pravovyy prostir. Kontseptsiya ta suchasni problem* [European legal space. Concept and modern problems] : Monohrafiya. Kiev, 2005. 224 p.
6. Luk'yanenko D.H. *Ekonomichna intehtatsiya i hlobal'ni problemy suchasnosti* [Economic integration and global problems of our time] : Navch. posib. Kiev, KNEU. 2005. 204 p.
7. *Mizhnarodne pravo* [International law] : navch. posib. / za red. M. V. Buromens'koho. Kiev, Yurinkom Inter. 2005. 128 p.
8. Sidenko V.R. *Ukrayina v protsesakh mizhnarodnoyi intehtatsiyi* [Ukraine in the process of international integration]. Kharkiv, Fort. 2003. 280 p.
9. Tyurina O. V. *Osnovy prava Yevropeys'koho Soyuzu* [Foundations of European Union law] : navch. posib. Kiev, FOP O. S. Lipkan. 2012.
10. Filipenko A.S. *Intehtatsiyni protsesy suchasnosti* [Modern integration processes] / [A.S. Filipenko, V.S. Budkin, Yu.L. Hrinchenko, M.A. Dudchenko, R.O. Zablots'ka]. Kiev, Znannya Ukrayiny. 2004. 304 p.
11. Sunigovets O., The competitiveness of innovation systems. *Proceedings of the 3rd International scientific congress of scientists of Europe*. Premier Publishing s.r.o. Vienna, 2019. Pp. 653 – 661.

Надійшла (received) 11.04.2024

Відомості про авторів / About the Authors

Синіговець Ольга Миколаївна (Synihovets Olha) – кандидат економічних наук, доцент, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», доцент кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин; м. Харків, Україна; ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1623-5798>; e-mail: Olga.Synigovets@khp.edu.ua

Петриченко Ольга Володимирівна (Petrychenko Olha) – Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», студентка; м. Харків, Україна; тел.: (+380)956534520; e-mail: Olha.Petrychenko@emmb.khp.edu.ua